

Dante ALIGHIERI

Božská komedie (1306-1320) - ukázky

ZPĚV PRVNÍ

Kde v puli život náš je se svou poutí,
procházet musel jsem tak temným lesem,
že pravý směr jsem nemoh uhodnouti.
Ach, trudno lžít ona místa, kde jsem
probloudil hvozd ten divý, pustý, tmavý,
že dosud na to vzpomínám jen s děsem.
Snad ani smrt tak hořce neotráví.
Však dospěl jsem tam k všeho dobra středu,
a vylfím vše proto bez obavy.
Jak jsem tam vešel, říci nedovedu,
neboť mi sen v těch místech oči sklřžil,
až zmizela mi pravá cesta vpředu.
K úpatí pahorku tak jsem se blížil,
jenž údolí to náhle uzavírá,
v němž do srdce děs onen se mi vplížil.
I vzhled jsem výš, kde téměř obestírá
už záře oběžnice, jejíž síla
ostatní vede drahou všehomíra.
Tím bázeň moje trochu polevila,
která mi v srdci zůstávala vryta
v té noci, jež tak úzkostná mi byla.
A jako člověk, jenž se břehu chytá,
však ač je spasen z mořské bouře vzteku,
zpět hledí s hrůzou, jak se příboj zmítá,
tak ohlížel se duch můj na útěku
tam do prusmyku v nebezpečí mnohá,
jímž neprošel živ nikdo za všech věků.
Jen krátký oddech tělu popřát moha,
dál vzhůru pustil jsem se pustým srázem
tak, že vždy níže byla pevná noha.
(...)
Hrdina se poté ocitá před pekelnou branou, nad níž je nápis:
MNOU VCHÁZÍ SE DO TRÝZNIVÉHO MĚSTA,
MNOU VCHÁZÍ SE DO VĚČNÉ BOLESTI,
MNOU VCHÁZÍ SE K TĚM, JEŽ BŮH VĚČNĚ TRESTÁ.
MNOU DAL PÁN PRŮCHOD SPRAVEDLNOSTI.
JSEM Z BOŽÍ MOCI, DÍLEM LÁSKY JDETE.
JSEM SKLENUTA NEJVYŠŠÍ MOUDROSTÍ.
PATŘÍM K TĚM VĚCEM, KTERÉ V TOMTO SVĚTĚ
JSOU OD VĚKŮ. A NAVŽDY POTRVÁM.
ZANECHTE NADĚJE, KDO VSTUPUJETE.

Dante ALIGHIERI

Sonet

Ach, pojď si, Lásko, popovídat chvíli
a zbav mě hoře, jež mám z přemítání;
a abychom se oba potěšili,
povídejme si o své krásné paní.

Takový oddech tiší všechny žaly
a i ta cesta bude o to kratší;
když poslouchám či říkám na ni chvály,
připadá mi můj návrat čím dál sladší.

Tak začni, Lásko, chop se svého díla,
vždyť proto přec ses ke mně připojila
a proto mne provázíš napořád

bud' z laskavosti nebo slitování:
já sám se vzdal už myšlenek i přání
a cítím jenom touhu naslouchat.

(překlad J. Vladislav)

a takto jsou líčeny hrůzy pekla:

A zaváháš-li věřit. Žádný div,
já, čtenáři, sám nad tím v duchu trnu
nezapomenu na to jaktěživ.
K těm třem jsem mhouřil oči v povětrnu,
když vymrštil se šestinožný had
a do jednoho vřál šestero trnů.
Dvě střední nohy do břicha a zad,
okolo paží svinul přední hnátky
a pak mu prohryz tvář a začal sát.
a zadním párem, aby nemoh zpátky,
mu roztáh stehna a tou skulinou
prostrčil ocas kousek pod lopatky.
Břečťan se stromem takhle nesplynou,
jak stín byl údy vpleten do příšery,
stali se jednou strašnou rostlinou.
A tu jak vosk rozměkklý těmi svěry
začali splývat, barvou, tvarem těl,
až nedalo se poznat, kdo je který:
byli jak papír, který ohořel,
hořící papír, jenž před ohněm hnědne:
nežčernal ještě, hasne jeho běl.
Když viděli ti druzí dva, jak bředne,
vykřikli: „Ty se měníš, Angelo!
Jste jeden, dva?“ Dvě hlavy byly v jedné
a jak se kladlo tělo na tělo
a proklínalo hruzně se vším všudy,
z dvou podob v břečku jedné zbytnělo.
Z čtyř hnátů vznikly dva pařáty zrůdy,
stehna a nohy, ruce, břicho, hřbet,
všecko to srostlo v nevidané údy.
Ztratili oba dva puvodní vzhled,
podobu měli obou dvou a nič,í,
a tak se plouhal pryč ten zrůdný skřet.
Jak ještěrka pod ukrutnými biči
parných psích dnů když k plotu pospíchá
a blýskne tělem, křivolace smýčí,
tak lačný hádek mířil na břicha
dvou dalších, černý, s šedým poskvrněním
jak zrnko pepře, které prosychá,
do toho místa, jímž v nás před zrozením
jde potrava, a uštk jednoho z nich
a nato sklouz a rozvinul se před ním.
Uštknutý na něj hleděl, náhle ztich,
krok neudělal a dokonce zival
jak ospalý či při zlých zimnicích.
On na hada a had se na něj díval,
kouř mu šel z rány, hádek dýmal z úst
a hustý černý dým z obou dvou splýval.

(překlad V. Mikeš)